

TWEE NIEUWE TIPULIDEN VAN SUMATRA,

DOOR

F. M. VAN DER WULP.

De beide Tipuliden, die ik hieronder wensch te beschrijven, zijn te Lahat op Sumatra gevangen en werden door den heer Giesbers, Officier van gezondheid, van daar overgezonden aan het genootschap *Natura Artis Magistra* te Amsterdam, in welks verzameling zij zijn geplaatst.

1. *Libnotes notata* n. sp.

Testacea; fronte argenteo-maculato; articulis antennarum duobis primis fuscis; abdomine utrinque linea laterali nigra; pedibus luteis; alis hyalinis, venis flavis, costa punctis duobus obscuris. ♂ long. 12 mm.

Kop bruinachtig; het voorhoofd smal, boven de sprieten zilverachtig. Sprieten geel, een weinig langer dan de kop, veertienledig; de beide wortelleden zwartbruin; zuiger en palpen bruin. Thorax bruingeel, van boven vóór den dwarsnaad vlekkelig bruinachtig aschgrauw; langs den hals, boven de voor- en middenheupen, alsmede ter wederzijde van den achterrug bruine langsstreepjes. Achterlijf bruingeel, met zwartbruine zijstreep, die naar het einde smaller wordt, en van boven met eene zwartbruine langwerpige vlek op elken ring, of zoo men wil, met eene afgebroken rugstreep; mannelijke genitaliën geel; de tangarmen dik en stomp,

met borstelige beharing. Pooten geel, de tarsen nauwelijks iets verdonkerd; scheenen zonder eindsporen. Kolfjes bruinachtig met gelen steel. Vleugels zeer lang en smal, glasachtig, aan den voorrand een weinig geelachtig, aan de spits en langs den achterrand iets verdonkerd; tegen den voorrand met een paar donkere stippen, door eene vlekachtige schaduw aan de uitmonding der hulpader en der subcostaal-ader veroorzaakt; de aderen geel, alleen ter plaatse der beide genoemde vlekjes, aan den wortel der radiaal-ader en meerendeels ook aan de dwarsaderen zwart; de langsaderen hebben aan haar einde eene microscopische beharing; voor het aderbeloop verwijs ik naar Plaat 12, fig. 5.

Toen ik het hierboven beschreven voorwerp onder de ooggen kreeg, was ik dadelijk overtuigd dat het in geen der bestaande genera eene plaats kon vinden en ik besloot daarom het bij gelegenheid onder een' nieuwen generieken naam te beschrijven. Die gelegenheid deed zich niet aanstonds voor, en inmiddels kreeg ik de *Transactions of the Entom. Society of London* over 1876 in handen, waarin Professor Westwood onder den naam van *Libnotes* een nieuw geslacht beschrijft, op eene soort van Ceylon gegrond, die hij naar den vinder D. Twaites *Libnotes Twaitesiana* noemt. Zijne beschrijving en vooral de vleugelafbeelding, die hij er aan toevoegt, herinnerden mij dadelijk aan het boven bedoelde insect en bij nadere vergelijking bleek het mij, dat ik hier inderdaad met hetzelfde geslacht, maar met eene andere soort er van te doen had. Aan Westwood stond, even als aan mij, alleen het ♂ ten dienste, de vrouwelijke sexe van het geslacht *Libnotes* is alzoo nog niet bekend.

Naar Westwood's vrij korte beschrijving schijnt het onderscheid tusschen de beide soorten voornamelijk hierin te bestaan, dat bij *L. Twaitesiana* de geheele sprieten, alsmede de voordijen aan de basis en de achterste dijen aan de spits donker zijn; voorts dat de vleugels ongeteekend en de vleugeladeren zwartachtig zijn. Bij *L. notata* daaren-

tegen zijn de sprieten, met uitzondering der wortelleden en ook de geheele pooten geel; de vleugels zijn aan de uitmonding der beide voorste aderen met een schaduwachtig vlekje geteekend, en de vleugeladeren zijn, behalve enkele zwartachtige plekken, geel; voorts schijnt de zilverachtige plek op het voorhoofd van mijne soort bij die van Westwood te ontbreken.

Westwood heeft zich onthouden om de plaats aan te geven, die het geslacht *Libnotes* in het systeem behoort in te nemen, en bepaalt zich tot de aanmerking dat het moeilijk is om de juiste verwantschap van een zoo vreemd insect aan te geven. Inderdaad moet ik erkennen, dat het aderbeloop door de langgerekte en aan het eind gebogen cellen van dat van alle andere Tipuliden afwijkt. Het komt mij evenwel voor, dat de gevorkte radiaal-ader, de microscopische beharing aan het eind der langsaderen en het gemis der eindsporen aan de scheenen vrij beslissend aanduiden, dat de plaats van dit geslacht bij de Eriopterina moet worden gesteld, alwaar het, als afwijkende van al de andere genera, aan het hoofd of aan het eind zou kunnen worden geplaatst.

2. *Epiphragma insignis* n. sp.

Thorace fusco-cinereo; abdomine fusco, incisuris pallidis; pedibus testaceis immaculatis; alis maculis annulisque cinnamomeis. ♂ Long. 11 mm.

Bruingeel. Voorhoofd in 't midden verdonkerd; de beide wortelleden der sprieten donkerbruin, de schaftleden geel. Palpen bruinachtig. Thorax van boven bruinachtig aschgrauw, eenigszins vlekkig; borstzijden en heupen ten deele met geelachtigen satijn-glanz en bruine vlekken. Achterlijf van boven bruinachtig met lichtere insnijdingen; de ringen in 't midden met een dwarsgroefje; mannelijke genitaliën bruingeel, de tangarmen dik, een weinig behaard. Pooten vuilgeel; de tarsen nauwelijks iets verdonkerd; de eind-

sporen der scheenen klein. Kolfjes bruinachtig met gelen steel. Vleugels bijna glasachtig met kaneelbruine teekening, deels in ringvormige vlekken bestaande; drie dezer ringen liggen op de discoidaal-ader, de derde er van treedt nog even in de schijffel; een halve ring, met het open gedeelte tegen den vleugelrand, bevindt zich aan de vleugelspits en wordt door den bovenarm der aldaar aanwezige vorkcel doorsneden; twee halve ringen, donkerder van kleur, liggen met de geslotene zijde tegen den voorrand, de tweede boven den oorsprong der radiaal-ader; aan het uiteinde der hulp-ader, der subcostaal-ader en van beide armen der radiaal-ader bevinden zich donkerbruine stippen. (Zie de afbeelding van den vleugel Plaat 12, fig. 6.)

In het aderbeloop komt deze soort met onze Europese *Epiphragma picta* nagenoeg overeen; alleen is de vork der radiaal-ader korter, en de achterdwarsader staat niet vóór maar merkelyk voorbij het midden der schijffel; het voor het geslacht *Epiphragma* kenmerkende dwarsadertje tusschen den voorrand en de hulpader is hier bijzonder dik en donker gekleurd. Overigens is *E. insignis* veel kleiner en zwakker gebouwd, en mist zij de bruine ringen aan de dijen.

Het is de eerste Aziatische soort van het geslacht *Epiphragma*. De weinige soorten van dit geslacht (er zijn er nu 5 of 6 vermeld) zijn zeer verspreid over den aardbol: *E. picta* L. bewoont Europa, *E. fascipennis* Say en *Solatrix* O. Sack. worden in Noord-Amerika gevonden, *E. Histrio* Schin. in Columbie en *E. insignis* in den Oost-Indischen archipel. Behalve deze maakt de Baron Osten-Sacken nog melding van eene onbeschreven Zuid-Amerikaansche soort (zie *Monographs of the North-American Diptera*, Part IV, p. 194).
